

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 22. februara 2016. godine
Ref.br.:RK895/16

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI125/15

Podnosilac

Safet Elshani i drugi

**Ocena ustavnosti presude ARJ-UZVP br. 19/2015 Vrhovnog suda
Republike Kosovo od 28. maja 2015. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnet od strane šest podnosilaca, odnosno g. Safeta Elshanija, g. Ismeta Elshanija, g. Bektasha Elshanija, g. Zymera Elshanija, g. Mehmeta Elshanija i g. Imera Elshanija, sa prebivalištem u Suvoj Reci (u daljem tekstu: podnosioci zahteva). Njih zastupa g. Zef Delhysa, advokat iz Prizrena.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu ARJ-UZVP br. 19/2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 28. maja 2015. godine, koja im je uručena 16. juna 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom je odbijena žalba podnosioca izjavljena na presudu (AA. br. 111/2014 od 24. februara 2015. godine) Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) u vezi sa poništenjem odluke o eksproprijaciji.
4. Podnosioci zahteva tvrde da su im redovni sudovi povredili prava garantovana Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), odnosno članom 21. [Opšta Načela]; članom 31. [Pravo na Pravično i Nepriistrasno Suđenje] i članom 46. [Zaštita Imovine]. Podnosioci zahteva tvrde i povredu člana 6. [Pravo na pravično suđenje] i člana 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP); kao i povredu člana 17. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: UDLJP).
5. Podnosioci zahteva, takođe, traže od Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) da uvede privremenu meru, odnosno da naloži Opštini Suva Reka da zabrani pristup, korišćenje ili bilo koju drugu građevinsku aktivnost na nepokretnosti koja je predmet spora.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 27. i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 54, 55 i 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

7. Dana 15. oktobra 2015. godine, podnosioci su podneli zahtev Sudu putem pošte.
8. Dana 5. novembra 2015. godine, predsednica je odlukom GJR. KI125/15 imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica je odlukom KSH. KI125/15 imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Artta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.
9. Dana 4. decembra 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio da podnesu punomoćje za g. Zefa Delhysu, ako odluče da ih on zastupa. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
10. Dana 14. decembra 2015. godine, podnosioci zahteva su podneli punomoćje Sudu.

11. Dana 18. decembra 2015. godine, podnosioci zahteva su podneli dodatno pismo, u kojem su tražili od Suda da uvede privremenu meru.
12. Dana 25. januara 2016. godine, Sud je poslao pismo Osnovnom sudu u Prištini tražeći kopiju priznanice, kojom se potvrđuje datum kada je osporena odluka uručena podnosiocima zahteva.
13. Dana 26. januara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je podneo tražena dokumenta Sudu.
14. Dana 8. februara 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu, u punom sastavu, da proglasi zahtev neprihvatljivim i odbaci zahtev za privremenom merom.

Pregled činjenica

15. Pokojni otac podnosilaca zahteva je imao pravo svojine na zemljištu koje se nalazi u današnjoj opštini Suva Reka.
16. Dana 17. decembra 1962. godine, Pokrajinski sekretarijat za finansijske poslove je (rešenje br. 03-6091/62) ekspropisao zemljište pokojnog oca podnosilaca zahteva u cilju izgradnje pijace u Suvoj Reci.
17. Dana 9. februara 2010. godine podnosioci zahteva su, kao naslednici zemljišta svog pokojnog oca, podneli zahtev Opštini Suva Reka, kojim su tražili poništenje navedenog rešenja o eksproprijaciji.
18. Dana 2. marta 2010. godine, Direkcija za urbanizam, katastar, imovinu i zaštitu životne sredine Opštine Suva Reka je (u daljem tekstu: Direkcija za UKIZŽS), odlukom br 07-465-71 odbacila zahtev podnosilaca, kao neosnovan. Direkcija je svoju odluku zasnovala na činjenici da su podnosioci zahteva propustili rok predviđen zakonom da traže takvo poništenje.
19. Podnosioci zahteva su se žalili na navedenu odluku Katastarskoj agenciji Kosova (u daljem tekstu: KAK).
20. Dana 20. maja 2010. godine, KAK je (odluka br. 03/432/10) odbacila žalbu podnosilaca zahteva kao neosnovanu. KAK je potvrdila odluku Direkcije za UKIZŽS, navodeći da je ona poštovala primenjiv zakon, prema kome zainteresovana strana nije mogla tražiti poništenje odluke o eksproprijaciji po isteku 10 (deset) godina od dana pravosnažnosti odluke.
21. Nezadovoljni okončanjem postupka pred Direkcijom za UKIZŽS i KAK, podnosioci zahteva su pokrenuli upravni spor, osporavajući odluku (br. 03/432/10 od 20. maja 2010. godine) KAK-a.
22. Dana 16. januara 2014. godine, Osnovni sud u Prištini je (presuda A. br. 569/10) odbacio tužbu podnosilaca zahteva kao neosnovanu. Osnovni sud je obrazložio da je zahtev podnosilaca za poništenje odluke o eksproprijaciji podnet „*van svih mogućih zakonskih rokova*“.

23. Podnosioci zahteva su izjavili žalbu Apelacionom sudu, tvrdeći da se presudom Osnovnog suda u Prištini pogrešno primenilo materijalno pravo. Prema podnosiocima zahteva, primenjiv zakon nije propisao nikakav rok za podnošenje zahteva za poništenje odluke o eksproprijaciji.
24. Dana 24. februara 2015. godine, Apelacioni sud je (AA. br. 111/2014 od 24. februara 2015. godine) odbacio žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu. Apelacioni sud je obrazložio da je Osnovni sud u Prištini pravilno primenio materijalno pravo, primenjujući član 21.5 Zakona o eksproprijaciji (Službeni list br. 21/78). Prema ovoj zakonskoj odredbi, Apelacioni sud je dalje obrazložio da su sve zainteresovane strane mogle da ospore odluku o eksproprijaciji u roku od 10 (deset) godina od trenutka kada je takva odluka postala izvršna. Apelacioni sud je dodao da se izmenom ovog zakona propisalo da je rok za podnošenje takvog zahteva smanjen na 5 (pet) godina.
25. Protiv navedene presude Apelacionog suda, podnosioci zahteva su podneli zahtev za vanrednim preispitivanjem Vrhovnom sudu, tvrdeći da je odluka drugostepenog suda doneta uz pogrešnu primenu materijalnog prava i da sadrži proceduralne povrede. Oni su tražili od Vrhovnog suda da poništi presudu Apelacionog suda i vrati predmet na ponovno suđenje.
26. Dana 28. maja 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda ARJ-UZVP br. 19/2015) odbacio zahtev podnosioca za vanrednim preispitivanjem kao neosnovan i utvrdio:

“Vrhovni sud Kosova [...] prihvata u celosti pravni stav drugostepenog suda kao ispravan i pravilan [...] Na osnovu člana 21.4 Zakona o eksproprijaciji br. 21/78 [...] po isteku roka od 10 godina od dana pravosnažnosti rešenja o eksproprijaciji ne može podneti zahtev za poništaj tog rešenja. [...] Polazeći od ovakvog stanja stvari, Vrhovni sud nije utvrdio da treba da donese drugačiju odluku od odluke drugostepenog suda, koji je žalbu tužilaca [podnosioca zahteva] odbio kao neosnovanu [...].”

Navodi podnosioca

27. Podnosioci zahteva tvrde da su redovni sudovi povredili njihova prava garantovana Ustavom, odnosno članom 21. [Opšta Načela], članom 31. [Pravo na Pravično i Nepriistrasno Suđenje] i članom 46. [Zaštita Imovine]; kao i prava garantovana članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 EKLJP; kao i pravo na osnovu člana 17. UDLJP.
28. U prilog navodnim povredama u odnosu na pravo na imovinu, koje je garantovano članom 46. Ustava, članom 1. Protokola br. 1 EKLJP i članom 17. UDLJP, podnosioci zahteva tvrde: *“[...] zahtev podnosioca je zasnovan na zakonu, čije su odredbe povređene od strane svih redovnih sudova u ovom slučaju [...].”*
29. U tom smislu, oni dalje tvrde da u skladu sa članom 34. Zakona br. 12/57 o eksproprijaciji Federativne Republike Jugoslavije *„nije utvrđena posledica nepoštovanja roka za podnošenje zahteva za poništaj rešenja o eksproprijaciji“*. Stoga, s obzirom da nije bilo vremenskog ograničenja,

podnosioci zahteva tvrde da su predali svoj zahtev u skladu sa odredbom navedenog zakona.

30. Konačno, podnosioci zahteva zaključuju tražeći od Suda sledeće:

“Ovim zahtevom molimo Ustavni sud da donese ODLUKU kojom će presudu Vrhovnog suda Kosova ARJ-UZVP.br. 19/2015 od 28.05.2015. godine, presudu Apelacionog suda Kosova AA.br. 111/2014 od 24.02.2015. godine, presudu Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za upravne sporove A.br. 569/10 od 16.01.2014. godine, rešenje Katastarske agencije Kosova br. 03/432/10 od 20.05.2010. godine, kao i rešenje Direkcije za urbanizam, katastar, imovinu i zaštitu životne sredine 07 br. 465-71 od 02.03.2010. godine, proglasiti protivustavnim, sa predlogom da se u postupku ponovnog odlučivanja i suđenja otklone navedene povrede utvrđene od strane Ustavnog suda.”

Prihvatljivost zahteva

31. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili zahteve prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

32. U tom smislu, Sud se poziva na pravilo 36 (2) b) i d) Poslovnika, koji propisuje:

“(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...], ili

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava;

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.”

33. Kao što je pomenuto, podnosioci zahteva tvrde da je presuda (ARJ-UZVP br. 19/2015 od 28. maja 2015. godine) Vrhovnog suda doneta u suprotnosti sa njihovim „pravom na pravično i nepristrasno suđenje; opšta načela i zaštitu imovine“, koja su garantovana Ustavom, EKLJP i Protokolom br. 1 i UDLJP. Pored toga, podnosioci zahteva, takođe, tvrde da su presuda (AA. br. 111/2014 od 24. februara 2015. godine) Apelacionog suda i presuda (A. br. 569/10 od 16. januara 2014. godine) Osnovnog suda u Prištini donete u suprotnosti sa tim pravima.

34. Što se tiče „prava na pravično i nepristrasno suđenje“ i „opštih načela“, podnosioci zahteva se samo pozivaju na pomenute članove Ustava i EKLJP. Oni nisu pružili nikakvo dalje obrazloženje o tome kako su i zašto takva prava povređena od strane redovnih sudova.

35. Što se tiče prava na “zaštitu imovine”, podnosioci zahteva tvrde da su redovni sudovi pogrešno primenili materijalno pravo, jer “primenjiv zakon ne predviđa zakonski rok za podnošenje zahteva za poništenje odluke o eksproprijaciji”.

36. U tom smislu, Sud primećuje da su Osnovni sud u Prištini, Apelacioni sud i Vrhovni sud obrazložili svoje odluke, pozivajući se na odredbe zakona na snazi kada su odbili zahtev podnosioca za poništenje rešenja o eksproprijaciji. U tom

pogledu, Sud smatra da ono što su podnosioci zahteva pokrenuli predstavlja pitanje zakonitosti, a ne ustavnosti.

37. S tim u vezi, Sud se poziva na obrazloženje Vrhovnog suda odgovarajući na tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi zakona navodno izvršenoj od strane Apelacionog suda, kada je odbacio njihovu žalbu izjavljenu protiv presude Osnovnog suda u Prištini. Vrhovni sud je naveo: „*Drugostepeni sud je pravilno primenio odredbe upravnog postupka, Zakona o upravnom sporu i Zakona o izmenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji, s obzirom da je nepokretnost tužilaca [podnosilaca zahteva] eksproprijisana 1959. godine [1962], a tužioci su tražili poništaj odluke o eksproprijaciji po isteku propisanog roka [...].*”
38. U tom smislu, Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost) navodno počinjenim od strane Vrhovnog suda, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).
39. Ustavni sud dalje ponavlja da, po Ustavu, nema zadatak da deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova. Uloga redovnih sudova je da tumače i primene relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, Rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine). Sama činjenica da podnosioci zahteva nisu zadovoljni ishodom postupka u njihovom slučaju ne daje im za pravo da pokrenu argumentovanu tvrdnju o povredi prava zaštićenih Ustavom, EKLJP i UDLJP.
40. Sud primećuje da su podnosioci zahteva imali dovoljno mogućnosti da predstave svoj slučaj pred redovnim sudovima. Pitanjem primenjivog zakona su se opsežno bavili svi redovni sudovi. Apelacioni sud i Vrhovni sud su odgovorili na sve tvrdnje podnosilaca zahteva o tome da li je primenjiv zakon predvideo rok za podnošenje zahteva za poništenje odluke o eksproprijaciji.
41. U tom smislu, važno je napomenuti da Ustavni sud može samo da razmatra da li su dokazi predstavljeni na ispravan način i da li su postupci u celini sprovedeni na takav način da su podnosioci zahteva dobili pravično suđenje (vidi: *inter alia*, predmet *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, zahtev br. 13071/87, izvještaj Evropske komisije za ljudska prava usvojen 10. jula 1991. godine).
42. Sud primećuje da je obrazloženje koje se odnosi na zahtev za poništenje odluke o eksproprijaciji u presudi Vrhovnog suda jasno i nakon razmatranja svih postupka Sud je takođe utvrdio da postupci pred Apelacionim sudom i Osnovnim sudom u Prištini nisu bili nepravični ili proizvoljni (vidi slučaj: *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
43. Iz navedenih razloga, Sud smatra da činjenice iznete od strane podnosilaca zahteva ni na koji način ne opravdaju navodne povrede ustavnih prava na koje su se pozvali podnosioci zahteva i da oni nisu potkrepili svoje tvrdnje o tome kako su i zašto povređena njihova prava.

44. Shodno tome, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (2) b) i d) Poslovnika.

Ocena zahteva za privremenom merom

45. Podnosioci zahteva su, takođe, tražili od Suda da uvede privremenu meru, odnosno da naloži Opštini Suva Reka da zabrani pristup, korišćenje ili bilo koju drugu građevinsku aktivnost na nepokretnosti koja je oduzeta 1962. godine.
46. S tim u vezi, podnosioci zahteva smatraju:

“Opština Suva Reka je, kao ustavna institucija lokalne samouprave, obavještena od podnosilaca zahteva da su podneli zahtev Ustavnom sudu [...].

Opština Suva Reka [...] nije uložila ni jedan cent [euro cent] u zemljište koje je predmet spora, dok je pre 3-4 dana [...] preduzela konkretne izgradnje i nivelisala nepokretnu imovinu sa peskom, tako da se ista koristi kao auto-parking. [...] Opština Suva Reka ne samo da nije sačekala na odluku Ustavnog suda u ovom slučaju, već je i promenila namenu nepokretnosti [...].”

47. Pored toga, podnosioci zahteva tvrde da Opština Suva Reka preduzima „nezakonite odluke“, koje mogu da stvore dalje „pravne komplikacije“ u vezi sa ovim slučajem. Kako bi se izbegle takve komplikacije koje mogu dovesti do nepopravljive štete i kako se ne bi stvorila veća tenzija u vezi sa trenutnom situacijom, podnosioci zahteva tvrde da privremena mera treba da se odobri od strane Suda.
48. Kako bi Sud odlučio da uvede privremenu meru, u skladu sa pravilom 55 (4) i (5) Poslovnika, neophodno je da:

“(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera; ili

(...) Ukoliko strana koja zahteva privremene mere nije pokazala potrebne prikaze, Veće za razmatranje treba da preporuči odbijanje zahteva.”

49. Kao što je naglašeno, podnosioci zahteva nisu pokazali *prima facie* slučaj o prihvatljivosti zahteva. Stoga, zahtev za privremenom merom treba da se odbici, kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 27. i 47.2 Zakona i pravilima 36 (2) b) i d), 55 (4) i 56 (2) Poslovnika, 8 februara 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBACI zahtev za privremenom merom;
- III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20. 4 Zakona;
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi